

передусє пізнавальна діяльність слідчого під час проведення ним слідчих (розшукових) дій (огляд місцевості, допит підозрюваного та свідків, огляд трупа, слідчий експеримент, обшук тощо), що пов'язана з оцінкою емоційного стану підозрюваного, способом його мислення, розвитком інтелекту, пам'яті та викликає реальний сумнів щодо осудності цієї особи [4, с. 205].

Список використаних джерел:

1. Бурдін В.М. До питання про часові межі осудності // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2007. № 2. С. 83-94.
2. Електронний ресурс. https://tsn.ua/ukrayina/mayzhe-2-milyoni-ukrayinciv-potrebuyut-psihiatrichnoyi-ta-narkologichnoyi-dopomogi-moz-921697.html?utm_source=page&utm_medium=readmore
3. Єфімов М.М. Деякі аспекти допиту різних категорій осіб при розслідуванні злочинів проти моральності. *Науковий вісник ДДУВС*, 2017. № 4. С. 246-253.
4. Єфімов М. М. Деякі аспекти пізнавальної діяльності слідчого, що викликають сумніви стосовно осудності особи при розслідуванні злочинів проти моральності. *Збірник наукових праць «Науковий вісник публічного та приватного права»*. 2019. Випуск 6. С. 200–205.
5. Криміналістика : підручник / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг, В.М. Плетенець, Ю.А. Чаплинська. 2-ге вид. перероб. і доп. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

Кир'янова Вероніка Олегівна

курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Плетенець Віктор Миколайович,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики, судової
медицини та психіатрії Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ГОТОВНІСТЬ СЛДЧОГО ДО ПОДОЛАННЯ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність розгляду питання форм протидії розслідуванню та шляхів їх подолання слідчими, перш за все, обумовлюється кількісними та якісними змінами у структурі злочинності, що характеризуються появою нових видів злочинів, удосконаленням способів їх скоєння і приховування, зростанням професіоналізму злочинців, їх високою технічною оснащеністю.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Не менш вагомим у цьому аспекті елементом впливу на розгляд окресленої проблематики є стрімкий розвиток організованої злочинності, особливо у теперішній період збройного протистояння на Сході України, що відкриває нові можливості для злочинних формувань. Поряд з цим, однією з основних причин недостатньо ефективної діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю є протидія розкриттю та розслідуванню злочинів, яка останнім часом набула значних масштабів.

Феномен протидії розслідуванню злочинів не є новелою у роботі слідчого, однак, варто відзначити факт, що із розвитком суспільства і технологічного прогресу вона набула все більш нових форм вираження, що пов'язано з постійною модернізацією та видозміненням такого явища. На сьогодні, протидію розслідуванню злочинів ми можемо спостерігати на всіх етапах розслідування, починаючи з вирішення питання про відкриття кримінального провадження та завершуючи розглядом справи в суді.

Особливо важливою у питанні подолання протидії розслідуванню є роль слідчого, а також його реальні можливості щодо втілення таких дій та їх реалізація, адже у сучасних умовах слідчому не завжди вдається побороти деякі форми протидії розслідуванню. Пов'язана така ситуація більшою мірою з тим, що окремі способи протидії не можуть принести позитивного результату без участі в цій діяльності уповноважених суб'єктів правоохоронних органів, які «покривають» винних у вчиненні певного виду злочинів, отримуючи за це неправомірну вигоду, через що слідчий у такій ситуації стане лише перепорою, яку намагатимуться подолати різними способами. Тому постає достатньо логічне питання: чи готовий слідчий до подолання такої протидії?

Так, у науці криміналістики існують різні підходи не лише до визначення форм протидії злочинності, а й надання дефініції такому явищу. Зокрема, на думку Белкіна Р. С. протидію розслідуванню необхідно визначати як протиправну діяльність осіб, зацікавлених у результаті справи. Протидія розслідуванню знаходить свій прояв в діях, безпосередньо спрямованих на приховування злочину (знищення або змінення слідів злочину й злочинця, різні інсценування злочинів), на ухилення від відповідальності (неявка на виклик слідчого або суду, виїзд в іншу місцевість, перехід на нелегальне становище) [1, с. 173-175]. У свою чергу, Стулін О.Л. визначає протидію розслідуванню як навмисну діяльність з метою перешкоджання розслідуванню і встановленню істини у кримінальному провадженні, як будь-яку протиправну діяльність підозрюваного та осі, які йому сприяють, з метою ухилення від відповідальності або максимального її пом'якшення [2, с. 26].

Частіше всього протидія розслідуванню спрямована на приховування самого злочинного діяння або осіб, які його вчинили. Це і не дивно, адже за наявності однієї з цих підстав, одразу може бути порушена кримінальна

справа [3, с. 140]. В сучасних умовах протидію слід розглядати як обов'язковий елемент злочинної діяльності, який забезпечує її тривале та безпечне існування, тому недостатнім є використання існуючого тактичного арсеналу засобів подолання протидії [4, с. 4].

Цікавим є підхід Лепісевич П. М. та Курляк М. Д. [6, с. 278-279] надають свій перелік форм протидії розслідуванню злочинів, до якого відносять наступне:

- 1) приховування злочину;
- 2) корупційні механізми протидії розслідуванню;
- 3) використання засобів масової інформації;
- 4) повідомлення неправдивих показань;
- 5) фальсифікація доказів;
- 6) застосування погроз і фізичного впливу.

Зазначені форми, на нашу думку, цілком знаходять своє відображення у сучасних умовах здійснення кримінального провадження. Існує чимало інших класифікацій, однак багато з них, хоч і є фундаментальними, однак потроху втрачають свою відповідність часові, що, насамперед, пов'язано з модернізацією злочинної діяльності.

Підсумовуючи можемо зауважити, що протидія розслідуванню являє собою діяння, які у більшості випадків вчиняються у співучасті з посадовими особами, суб'єктами правоохоронних органів, які мають вплив на хід розслідування злочину, а також на слідчого, до провадження якого входить таке розслідування. Частіше за все, такі злочинні зв'язки з приводу пособництва у протидії розслідуванню виникають на ґрунті корупційних зв'язків, що ускладнює можливість слідчого долати протидію розслідуванню. У даному випадку, навіть якщо слідчий має стійку установку на вчинення дій щодо викриття такої співучасті та притягнення злочинців до відповідальності, його життя чи здоров'я, професійна діяльність, майнові права тощо можуть стати під загрозою злочинного посягання задля подолання опору слідчого.

Список використаних джерел:

1. Белкин Р. С. Криминалистика: учебный словарь-справочник. М.; Юристъ, 1999. С. 173; Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия. 2 изд. М.; Мегатрон-XXI, 2000. С. 175.
2. Стулин О. Л. Как препятствовать противодействию расследованию. *Законность*, 2000. № 2. С 26-27.
3. Чесакова М. С. Форми і способи протидії розслідуванню злочинів: підходи до їх класифікації. *Форми і способи протидії розслідуванню злочинів*. Право. ua. Київ, 2015. С. 139-145.
4. Александренко О. В. Криміналістичні проблеми подолання протидії розслідуванню: автоєф. дис. ...канд. юр. наук. Київ, 2004. 21 с.
5. Zhakudaev D. Algorithms to counter the pre-trial investigation of criminal offenses. *Revista de Ciencias Humanas y Sociales*. Opción, Año 35, Especial No.22 (2019). p. 26-41.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

6. Лепісевич П. М., Курляк М. Д. Практичні засади усунення протидії розслідуванню злочинів у сучасних умовах. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. Випуск 1. 2018. С. 277-283

Клименко Аліна Іванівна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Коваленко Ілля Олександрович,
адвокат, викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА

Важливим елементом при розслідуванні злочинів пов'язаних з шахрайством є залучення спеціальних знань у вигляді проведення експертиз. Згідно ч. 2 ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України одним із процесуальних джерел доказів виступає висновок експерта, що будується на основі проведеної експертизи та спеціальних знань експерта. Під висновком експерта в кримінальному процесуальному законодавстві розуміється докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання поставлені особою, які залучила експерта або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи [1].

Серед усіх злочинів проти власності шахрайство є найскладнішим у доказуванні через окреслений інтелектуальний характер, високий ступінь латентності та організованості, який проявляється у заволодінні чужим майном чи правом на майно шляхом обману чи зловживання довірою [2]. Предметом шахрайства може бути будь-яке майно, як рухоме так і нерухоме, грошові кошти та інше. Проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування шахрайства у будь-якій сфері є неможливим без залучення експертів, які мають відповідні знання в певних галузях науки і техніки та реалізують їх шляхом дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, що містять інформації про обставини справи та є доказами [3, с. 131].